naraslo. Društvo je popolnoma utrjeno in daje za povprečnih malenkostnih letnih 21 K zaradi cene uprave in varčnosti obsmrtnih podpor pa približno 1500 K. Poročilo pozivlja končno, naj se vse štajersko učiteljstvo oprime tega prepotrebnega društva. Temu pozivu se pridružuje tudi še učitelj Kaspar iz Gradca.

Blagajniško poročilo poda nadučitelj Sturm. Navaja zgornja števila ter poudarja, da sta red in natančnost v knjigah naravnost vzorna. Posebno naglaša progresivni narastek rezervnega zaklada. Blagajniku in predsedniku se izreče odveza.

Obsmrtni doneski se določijo na 2 K, upravni doneski na 1 K. — V odbor so bili enoglasno izvoljeni: nadučitelj Ivan Slana, predsednik; učitelj Josip Ortner, podpredsednik; učitelj Julij Eichmeyer, tajnik; nadzornik Eerdinand Tremel in dež. poslanec Anton Otter, odbornika; namestnika: nadučitelj Alojzij Lux in učitelj Alojzij Kaspar; pregledovalci računov: nadučitelj Emanuel Sturm, nadučitelj Edvard Grill in gospa Ida Schellauffova, namestniki: Alojzij Hammer, Viljem Petrič in Adolf Trainko.

Odbor je predlagal izpremembo pravil. Najvažnejše izpremembe se tičejo sprejema učiteljskih žena, katerih možje niso člani; olajšanja sklepanja občnih zborov z zmanšanjem števila v to potrebnih članov, poostrenja določil glede na zanikrne dolžnike; končno znižanje določil mlajših pristopnikov in enakomernejše razdelitve teh doplačil sploh. V debati so govorili člani Gandorsky, Oberhammer in Brattnsiewicz. Izpremememba pravil obvelja.

Sprejeta sta bila še ta dva predloga: 1. Vsak mesec naj se objavi v učit. listih, če se je pripetil kak smrtni slučaj ali ne (predlagal Gandorsky). 2 Vsak član dobi vsako leto izkaz svojega blagajniškega stanja, ako je kaj dolžan.

Zborovanje je trajalo dve uri.

Učitelj in svinjski pastir.

Virjanske „Hrv. Nov.“ prinašajo sijajen primer, kako je danes na Hrvaškem bolje biti svinjski pastir nego učitelj. Stvar je resnična in jo tudi mi objavljamo, ker se tudi Sloveniji tako krasno poda!

Učitelj F. B. v D. M. občine Našice je kupil sedmero praset. Ker v vasi še ni uvedeno skupno pastirstvo, ki zaradi raztrosenosti pašnikov sploh ni možno, pase učiteljevo čredo pastir nekega kmeta. Ko je učitelj čez tri mesece svojo čredo prodal, pozove svojega pastirja, da mu plača.

„Koliko zahtevaš mesečno za komad, ker si pasel?“ vpraša učitelj svinjarja.

„35 krajcarjev, gospod“ — odgovori pastir.

Učitelj: „Si li kdaj obiskoval šolo?“

Pastir: „Nisem, gospod!“

„Pa vsaj znaš, koliko mesecev ima leto?“

„Znam, gospod, dvanajst.“

„Vidiš,“ nadaljuje učitelj, „ko bi ti čuval 100 svinj in za vsako dobil na mesec 35 kr., bi dobil na leto za onih 100 komadov 420 gld. In vidiš, ti me pri vsaki besedi imenuješ gospoda. Jaz sem učitelj in čuvam in učim 150 otrok s temeljno plačo 400 goldinarjev. Po tvojem računu je torej boljše biti svinjski pastir ko učitelj.“

Pač res!

Srednješolski vestnik.

** **Slovenski učni jezik na kranjskih gimnazijah.** V „Edinosti“ čitamo: Toliko dijaki, kakor profesorji na kranjskih gimnazijah so bili mnenja, da začne s tekočim šolskim letom tudi v višjih razredih pouk v slovenskem jeziku. V zadnjem hipu pa je deželni šolski svet prepovedal rabo slovenskih učnih knjig, ker jih ministrstvo še ni odobrilo. Deželni odbor je vložil proti prepovedi energičen protest. Bilo bi škoda izgubljati besede o škandaloznem postopanju vlade z nami Slovenci. Najprvo se je vlada izgovarjala, da ni slovenskih učnih knjig, a sedaj, ko smo trudom slovenskih profesorjev z žrtvami kranjskega deželnega odbora, vendar le dobili potrebnih učnih knjig v slovenskem jeziku, jih vlada ne potrdi! Pa naj potem še kdo reče, da se nam ne godi dobro v tej ljubi Avstriji!

** **Novi vodja slovenske gimnazije v Celju** je prof. Lilleg z državne gimnazije v Zadru. Bil je poprej v Sarajevu in je kakor se nam zatrjuje dober Slovenec.

** **Umrl je v Celovcu** v jako visoki starosti zaslužni rodoljub, upokojeni c. kr. realčni profesor Tomaž Schrey. Pokojnik je svoj čas služboval v Ljubljani in je bil tam nekaj časa realčni ravnatelj, a nemška sapa je zapihala in moral je v Celovec. Pokojnik je bil starosta slovenskega kluba v Celovcu in v vseh narodnih krogih priljubljen in spoštovan.

** **Ljubljanski občinski svet** je imenoval dosedanjega suplenta Antona Juga za profesorja nemščine na mestnem dekliškem liceju. Bil je to edini kompetent.

** **Ravnateljem slovenskega učiteljišča v Gorici** je imenovan dosedanji ravnatelj slovenskih oddelkov v Kopru, šolski svetnik Bežek. Tudi vsi ostali profesorji pridejo v Gorico.

** **Škandalozne razmere na goriški gimnaziji.** Letos se je vpisalo na gimnazijo v Gorici nič manj nego 710 dijakov. Naravno je, da so vsi razredi tako natlačeni, da profesorji in učenci komaj dihajo. Kako ozračje vlada v takih prenapolnjenih prostorih, si lahko mislimo. Tu se bije v obraz najprimitivnejšim načelom higiene. Zaradi pomanjkanja prostorov v gimnazijskem poslopju so nastanili dva oddelka višjih razredov izven gimnazije, in sicer v Strassoldovo palačo na trgu Sv. Antona, kjer pa ni niti potrebnih stranišč! Nastanitev nekaterih razredov daleč izven šolskega poslopja gotovo ni prikladna in posebno nadležna je profesorjem, ki morajo tekati iz enega poslopja v drugo. Vlada ima sedaj lepo priliko, da napravi konec tem nezdravim razmeram s tem, da sezida dve novi, modernim principom odgovarjajoči šolski poslopji, kamor naj nastanijo srednje šole z slovenskim in italijanskim učnim jezikom posebe. Pametno bi bilo, da se spravi to stvar zopet v deželni zbor, kakor hitro bo zboroval. Ako nastopijo složno vsi poslanci, Slovenci in Lahi, se bo morala vlada končno vendar vdati.

** **Na državni gimnaziji v Trstu** se sme otvoriti en razred realne gimnazije. To pa velja sedaj le za l. 1909/10.

** **Jeze se abiturienti** gimnazije v Also-Kubinu na Ogrskem, ker jih je pri naknadnih izpitih izmed 25 padlo 24. Izmed teh jih mora sedaj v oktobru 15 med vojake — na tri leta. — Proti vladnemu komisarju, ki je vodil izpite, so demonstrirali, in žandarmerija ga je morala braniti.

Književnost in umetnost.

Popotnik objavlja v 9. številki to-le vsebino: 1. Dr. Jos Tominšek: O napakah in pravilih slovenskega pisanja. — 2. Fr. Orožen: O domoznanskem pouku s posebnim ozirom na čitanje in razumevanje zemljevidov. — 3. Miro Šijanec: Konjunktivne ideje Tolstega. — 4. Zadravska: Ženska ročna dela v ljudski šoli. — 5. Anton Skala: Razvoj šolstva v postojnskem šolskem okraju za vladanja cesarja Franca Jožefa I. — 6. Književno poročilo. — 7. Razgled: Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika. — Priporočamo!

Slovenski zemljevid „Matice Slovenske“. V popolnilo dosedanjim določitvam naj služi to-le; Ves zemljevid bo 91 cm širok in 125 cm dolg ter izide v 4 listih, Dobiti ga bo ali enostavno na papirju ali napetega na platno; za ta zadnji slučaj je zopet razločevati troje: a) vsak izmed 4 listov je nalepljen na dobro, sivkasto platno in je razdeljen na 16 delov (torej zložljiv, v žepnem formatu); b) vsi štiri listi se prilepijo skupaj na močno, belo platno, toda tako, da se da ves zemljevid zložiti v 4 dele (zemljevid bi se dal obesiti); c) vsi 4 listi se prilepijo skupno na močno, belo platno kot celota; vsak zemljevid dobi zgoraj in spodaj ličen lesen rob in obešalo. Napenjanje stane; sub a) 2 K 52 h (za vse 4 liste), sub b) 3 K, sub c) 3 K 90 h. — „Matica Slov.“ prosi p. n. gg. poverjenike in odjemalce zemljevida sploh, da bi ji z naročilom obenem blagovoli javiti, ali in kako naj se poedinim naročnikom zemljevid prilepi. Kdor pošlje le 5 K (ozir., ako ni matičar, 6 K), dobi zemljevid enostavno na papirju; na to opozarjamo zlasti p. n. gospodo, ki so že naročili zemljevid in doposlali 5 K.

Dr. Fr. Ilešič,
predsednik.

Uzgoj čovjeka borca. Napisao Davorin Trstenjak. Cena 1 K, poštnina 5 vin. Ravno je dotiskana ta knjiga, ki se dobi pri pisatelju v Zagrebu, Prilaz 22.

Jubilej češke himne „Kde domov muj“. Letos bo 75 let, odkar se je prvikrat pelo današnjo češko himno „Kde domov muj“ od Frana Škroupa. Prvikrat je pel to pesem, ki je tudi pri nas popularna, basist Karel Strakaty dne 21. decembra 1834. Dve hčeri skladatelja živita še danes, ali v slabem gmotnem stanju, zato češki listi pozivljaja češka gledališča, naj omenjenega spominskega dne store kaj za njiju.

Kulturno delo.

+ **Ruski knjigotržec Pavlenkov** je zapustil v svoji oporoki tako vsoto, da bodo oživotvorili 2000 knjižnic, ki bodo vsakomur brezplačno pristopne.

Politiški pregled.

* **Državni zbor.** Ako češki deželni zbor ne bo mogel zborovati, potem skliče vlada državni zbor že na dan 4. oktobra, da naredi konec vsem deželnim zborom. Ako pa bi dež. zbor češki mirno delal, potem se snide državni zbor šele nekako 20. oktobra. Zborovanje državnega zbora bo trajalo tja do Božiča, seveda le, če ne bo obstrukcije, zakaj zaradi krize na Ogrskem ni misliti na sklicanje delegacij.

* **Lex Axmann-Kolisko.** Izvrševalni odbor češke državno-pravne stranke je v svoji seji protestirat proti nameravani lex Axmann-Kolisko. V tem protestu se svari vlado, naj ne predloži zakona v sankcijo, ker v nasprotnem slučaju bodo Čehi razvili najskrajnejši boj proti vsaki vladi, ki bi to storila. — V dvorani dunajskega magistrata je sklicala „Südmarka“ protestno zborovanje proti češkemu življu na Dunaju in Nižjem Avstrijskem. Zborovalcev je bilo okolo 6000. Zbor je zahteval sankcioniranje lex Kolisko-Axmann. Ker zborovalci niso mogli vsi v dvorano, je ostali del občinstva zboroval pri glavnih vratih pod milim nebom. Vsi govorniki med njimi poslanec Weidenhoffer, so zahtevali sankcioniranje lex Axmann. Sprejela se je tudi v tem smislu resolucija. Po zborovanju so priredili izprevod od mestne hiše po Ringu do Goethejevega spomenika. Neredov ni bilo. 300 rediteljev je skrbelo za red. — „Vaterland“ javlja po informacijah iz najmerodajnejšega vira, da baron Bienerth vkljub sprejetemu dr. Luegerjevemu predlogu ne bo predložil Axmannovega predloga cesarju v sankcijo. — V deželnem zboru kranjskem sta stavila dr. Tavčar in prof. Jarc nujna predloga, ki govorita za uvedbo slovenskega učnega ezika v kranjskih šolah.

* **Shod nemške avstr. soc. demokracije** se je dne 20. pret. mes. otvoril v Libercih na Češkem. Došli so 204 odposlanci raznih soc. organizacij, med njimi 48 drž. poslancev in 14 žensk. Prvi dan je bila sklenjena izjava simpatij štrajkujočim delavcem na Švedskem, nadalje protesti proti mučenju zaprtih revolucionarjev na Švedskem in na predlog dr. Adlerja protest proti silovitosti carizma na Ruskem.

* **Björnstjerne-Björson v Belgradu.** Veliki prijatelj Jugoslovanov,, norveški književnik Björnson, pride začetkom prihodnjega meseca v Belgrad.

* **Avstrijski častniki v perzijski armadi.** Potrjuje se vest, da je tačasni perzijski vojni minister pozval avstrijske častnike v perzijsko armado kot instruktorje za izvežbanje pešcev in topničarjev.

* **Ogrsko.** Iz Budimpešte javljajo: „Egyetértes“ prijavlja različne izreke prestolonaslednika najvojvode Franca Ferdinanda o ogrski krizi. Najznačilnejše je, da je prestolonaslednik baje rekel: Habsburška dinastija hoče dati na Ogrskem živečim narodom splošno in enako volilno pravico, a tisti, ki imajo na Ogrskem oblast v rokah, tega ne pripuste.

* **Nova trozveza na daljnem Vztoku.** Iz Petrograda poročajo: Tu se pojavljajo glasovi za ustanovitev nove trozveze na daljnem Vztoku. V to zvezo bi stopile Rusija, Združene države ameriške in Kitajska. Predsednik Taft je baje za tako zvezo, ki bi bila — to je očividno — naperjena proti Japonski — „Novoje Vremja“ opisuje položaj na skrajnem Vztoku z najčrnejimi barvami. Neko pismo iz Vladivostoka, priobčeno v listu, prorokuje rusko-japonsko vojno za l. 1910. Japonci se baje povsod oborožujejo.

* **Statistika smrtnih obsodb.** Ruska glavna vojna uprava je izdala seznam statističnih podatkov o delovanju vojnih sodišč. Iz tega seznama je razvidno, da je bilo 1906. l. 236 smrtnih obsodb, l. 1907. že 620, l. 1908. pa je naraslo to število na 1130. Največ obsodb se je izvršilo v Odesi, kjer jih je bilo l. 1908. — 659.

* **Mladoturki — nazadnjaki.** Ko se je med turškim ženstvom počelo gibanje za moderniziranje kroja in se je o tem razmotrivalo, kako bi se verski predpisi najlažje prezrli, je prišla turška vlada, pa je vsako enako misel strogo prepovedala.

Obrambni vestnik.

Poziv. Obrambni odsek, ki se je ustanovil sklepom delegacije „Zaveze“, se je konstituiral. V sedanjih časih učiteljskega preganjanja bo imel gotovo dovolj posla. Pritisk je provzročil protipritisk! Učiteljstvo, ki je ostalo zvesto, se strnjuje tem bolj, čim hujša je krutost naših nasprotnikov. „Vsak za vse, vsi za vsakega“, je naša deviza!

Ker bo treba marsikomu tudi z denarjem priskočiti na pomoč, je neobhodno potrebno, da zbiramo v ta namen prispevkov.

Poznamo miserijo učiteljstva in njegovo bedo; vemo pa tudi, da je požrtvovalnost njegova taka, da si bo vsakdo izmed nas — če treba — odtrgal od ust toliko, da bo z malim darom priskočil na pomoč svojim preganjanim tovarišem.

Ker se letos redni prispevki članov „Zaveze“ v ta namen niso določili, prosimo tem potom vsakega tovariša in vsako tovarišico, da blagovoli za obrambni odsek darovati mal prispevek.

Najbolje bi bilo, ako bi vsako učiteljsko društvo pobiralo denar in ga skupno poslalo „Zavezi“.

Obrambni odsek.

* **Obrambni odsek** „Zaveze“ se je ustanovil in koustituiral. Naloga mu bo ščititi in braniti učiteljstvo pred napadi, preganjanjem in pred krivicami. Obrambni odsek bo opozarjal tovariše na obrekovanja in sumničenja, ki se razširjajo po listih, ki jih morda dotičnik, ki se ga tiče, ne bere; pomagal bo preganjencem s svetom in dejanjem, po potrebi jim preskrboval pravnega zastopnika — kolikor bo možno — jim tudi v denarjih poravnaval gmotne škode. Do podpore obrambnega odseka imajo pravico edino le člani okraj. učit. društev, ki naj se obračajo nanj v vseh slučajih, kadar trpe preganjanja in krivice, ki izvirajo iz stanovskih, oziroma službenih okolščin; privatne zadeve so seveda izključene.

Vestnik.

Iz šolske službe na Kranjskem. V brezplačno šolsko službo je vstopila učiteljska kandidatinja Irena Petschnig v Kamniku. Na isti šoli je imenovana Angela Kendova za prov. učiteljico. Za prov. učiteljico v Šmarju je imenovana Berta Valentova. Namesto obolele učiteljice Ludovike Tschretnikove je imenovana za Col suplentka Marija Grilje. — Namesto obolelega Henrika Paternostra pride v Senožeče učit. kandidatinja Terezija Grebenčeva. — Učit. abit. Mirko Sadar je imenovan za prov. učitelja v Št. Vid pri Zatičini. — Nadalje je premeščen prov. učitelj Fran Starman iz Matenje vasi v Kuteževo. — Učit. kandidat Maksimilijan Kalan pride kot prov. učitelj v Matenjo vas. — Bivši prov. učitelj v Šmartnem pri Litiji, Albin Lajovec, pride v v Cerklje. — Za potovalni učiteljici sta imenovani Cecilija Skubic za Postojno, Karolina Zehrer za Vipavo. — Pom. učitelj Rudolf Poljanec pride iz Ljubljane v Šmartno pri Litiji. — Dosedanja prov. učiteljica v Kolovratu Marija Jelenc, se je odpovedala službi. — Namesto obolelega učitelja Frana Kranjca pride v Podstenje učit. kandidatinja Helena Ozanič.

Šolske vesti iz Celja. Na pripravnico pri nemški gimnaziji se je letos zopet vpisalo samo 7 učencev. V I. razred na višji gimnaziji se je vpisalo 38 učencev. — Nenavadno lep je letos obisk na slovenski okoliški deški šoli. Število nanovo došlih šolarjev I. razr. se še sedaj ne da natančno določiti, a je že sedaj doseglo številko 90; kako močni so pa ostali razredi, kaže to, da sta v četrtem razredu 102 dečka! Eden opomin več, da se mora vprašanje glede te šole kmalu rešiti! — V Ciril-Metodov otroški vrtec v Gaberju se je vpisalo 50 otrok.

V tržaške slovenske (družbine) šole se je vpisalo nad 1200 otrok, v pripravnico za srednje šole nad 200 in v I. razred gimnazije nad 50 slov. učencev. To je veličastna manifestacija za potrebo slovenskih šol v Trstu.

---

stvari. Jezilo me je, da je tako naglo objavil to negotovo novico. — Zdaj bodo razpisane službe v našem okraji; prosi sem-le! Jaz ostanem menda še v Kozani.

Zdaj sem izpolnil Tvojo željo: prepisal sem Zvonček. Le igraj in poj ga: besede so Tvoje, napev pa moj; tedaj so zjedinjeni v njem čuti naji obeh. V teku dveh mesecev nameravam izdati zvezek skladeb. Dne 12./IX. bomo imeli v Kozani „veliko besedo s plesom“. Ali prideš? Skušaj!

Tu sem priložil tudi moj šaljivi govor: Srce, kojega sem govoril pri Jezovi zabavi v Biljani. Preberi, boš videl, da imam tudi „en kos humoristične žile“. Pri priliki vrni mi spis, ker hoče Žnidarčič 3 moje šaljive govore natisniti v posebnej knjižici. Kaj se Ti zdi? Piši! — Pozdrav od soproge Tebi in gospej. Enako, ne, — še bolj pa Vaju pozdravlja

Tvoj
Drejc.

Kozana 28./III. 89.

(Dalje.)